

УДК 364.63-027.553

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.5.19>

Оксана СІЛЬВЕСТРОВА

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціогуманітарних технологій, Луцький національний технічний університет, вул. Львівська, 75, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43017

ORCID: 0000-0002-8930-8698

Оксана МАЙБОРОДА

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціогуманітарних технологій, Луцький національний технічний університет, вул. Львівська, 75, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43017

ORCID: 0000-0001-8134-1672

Людмила КАРПІНЧУК

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Луцький національний технічний університет, вул. Львівська, 75, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43017

ORCID: 0009-0009-7073-3406

Бібліографічний опис статті: Сільвестрова, О., Майборода, О., Карпінчук, Л. (2024). Проблема домашнього насильства в контексті глобальних викликів соціальної роботи. *Ввічливість. Humanitas*, 5, 131–138, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.5.19>

ПРОБЛЕМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

У статті проаналізовано проблему домашнього насильства в контексті глобальних викликів соціальної роботи. Показано, що домашнє насильство залишається поширеною проблемою, яка посилюється через глобальні кризи (бідність, міграція, війни та конфлікти, пандемії, зміна клімату тощо). Звернено увагу, що проблема домашнього насильства не має географічних, культурних, економічних та інших кордонів, гальмуючи прогресивний розвиток суспільства.

У статті висвітлено зв'язок проблеми домашнього насильства із Цілями сталого розвитку та «Великими викликами соціальної роботи», у яких проаналізовано глобальні соціальні проблеми та запропоновано шляхи їх вирішення. Хоча безпосередньо в цих документах не говориться про домашнє насильство, проте звертається увага на те, що його причинами часто є бідність, нерівність фінансових можливостей, соціальна ізоляція, гендерна нерівність, нетерпимість тощо. Так, у Цілях сталого розвитку підкреслено, що завданнями для сучасного світу є досягнення миру і безпеки, подолання бідності, гендерної нерівності, захист довкілля, розбудова стійких спільнот та ін. У Великих викликах соціальної роботи показано негативний вплив гендерної нерівності, нерівного доступу до освіти та медицини, розрив у фінансових можливостях, відсутність рівності на соціальне благополуччя осіб та сімей.

Тому ця проблема є однією з ключових для системи соціальної допомоги, оскільки її подолання вимагає не лише чіткого законодавчого та нормативно-правового регулювання, а й дієвих механізмів реагування на факти насильства та допомоги постраждалим. Це можливо через координацію зусиль різних структур та організацій (центральних та місцевих органів виконавчої влади, Національної поліції, судів, прокуратури, соціальних служб та спеціалізованих служб підтримки, освітніх та медичних закладів) для ефективної протидії домашньому насильству, залучення до надання допомоги постраждалим особам широкого кола фахівців.

Домашнє насильство є серйозною соціальною проблемою, оскільки призводить до порушення соціального функціонування людини, завдає шкоди фізичному та психічному здоров'ю та може стати причиною смерті. Хоча воно й має місце в першу чергу на рівні сім'ї (мікрорівні), але воно є й макропроблемою, яка вимагає втручання на всіх рівнях соціальної роботи.

Ключові слова: домашнє насильство, гендерно обумовлене насильство, Цілі сталого розвитку, Великі виклики соціальної роботи.

Oksana SILVESTROVA

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor at the Department of Socio-Humanitarian Technologies, Lutsk National Technical University, 75 Lvivska str., Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43017

ORCID: 0000-0002-8930-8698

Oksana MAIBORODA

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor at the Department of Socio-Humanitarian Technologies, Lutsk National Technical University, 75 Lvivska str., Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43017

ORCID: 0000-0002-9413-7651

Lyudmila KARPINCHUK

Master Student, Lutsk National Technical University, 75 Lvivska str., Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43017

ORCID: 0009-0009-7073-3406

To cite this article: Silvestrova, O., Maiboroda, O., Karpinchuk, L. (2024). Problema domashnoho nasylstva v konteksti hlobalnykh vyklykiv sotsialnii roboti [The problem of domestic violence in the context of global challenges of social work]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 5, 131–138, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.5.19>

THE PROBLEM OF DOMESTIC VIOLENCE IN THE CONTEXT OF GLOBAL CHALLENGES OF SOCIAL WORK

The problem of domestic violence in the context of global challenges to social work is analyzed in the article. It is shown that domestic violence remains a widespread problem which is exacerbated through global crises such as poverty, migration, wars and conflicts, pandemics, climate change, etc. It is noted that the problem of domestic violence does not have geographical, cultural, economical and other boundaries, hindering the progressive development of society.

The connection of the problem of domestic violence with Sustainable Development Goals and «Great Challenges to Social Work» are highlighted in the article, where global social problems are analyzed and ways to solve them are proposed. Although the domestic violence is not directly mentioned in these documents, it is noted that its causes are often poverty, financial opportunities inequality, social isolation, gender inequality, intolerance, etc. In order to achieve sustainable development, it is emphasized that the tasks for the modern world are to achieve peace and security, to overcome poverty and gender inequality, to protect the environment, to build sustainable communities, etc. In «Great Challenges to Social Work» is shown a negative impact of gender inequality, unequal access to education and medicine, a gap in financial opportunities, absence of equality for the social well-being of individuals and families.

Therefore, this is one of the key problems for the social assistance system, since its overcoming requires not only clear regulatory and legislative regulations, but also effective mechanisms for responding to the facts of violence and helping to victims. It is possible through the coordination of efforts of various structures and organizations such as central and local executive authorities, the National Police, courts, prosecutor's offices, social and specialized support services, educational and medical institutions to effectively combat domestic violence and to attract a wide range of specialists to assist victims. It is indicated that effective counteraction to domestic violence requires cooperation between different institutions as police, medical institutions, courts, social services and non-governmental organizations.

Domestic violence is a serious social problem that leads to a violation of the social functioning of a person, harms physical and mental health and can cause a death. Although it takes place primarily at the family level (micro level), it is also a macro problem that requires intervention at all levels of social work.

Key words: domestic violence, gender-based violence, Sustainable Development Goals, «Great Challenges to Social Work».

Постановка проблеми у головному вигляді і її зв'язок із важливими проблемами та практичними завданнями. На жаль, домашнє насильство – явище, надзвичайно розповсюджене у світі. За словами англійського соціолога Е. Гіденса, дім – найнебезпечніше місце в сучасному суспільстві, і будь-яка людина, незалежно від віку і статі, швидше стане об'єктом фізичного насильства вдома, аніж на вулиці (Гіденс Е., 1999). Генеральний секретар ООН Кофі Аннан зазначав, що насильство над жінками одним із найгачебніших порушень прав людини, і, мабуть, найбільш поширеним. Воно не знає географіч-

них, культурних, економічних та інших кордонів. Поки насильство присутнє у суспільному житті, ми не можемо претендувати на реальний прогрес у напрямку рівності, розвитку та миру (Two steps..., n.d.). Незважаючи на поступ суспільного розвитку, зниження чисельності фактів домашнього насильства та насильства за ознакою статі немає.

У контексті все більш взаємопов'язаного та глобалізованого розвитку суспільства домашнє насильство залишається поширеною проблемою, яка посилюється через глобальні кризи (бідність, міграція, війни та конфлікти, пандемії, зміна клімату тощо). Домашнє насильство,

яке також називають «наси́льством у сім'ї» або «наси́льством по відношенню до інтимного партнера», можна визначити як модель поведінки у будь-яких стосунках, яка використовується для отримання або збереження влади та контролю над партнером.

Мета статті. Метою дослідження є аналіз домашнього насильства як соціального явища через призму глобальних викликів для сучасної соціальної роботи.

Аналіз останніх досліджень, у яких запроваджено вирішення проблеми. Проблема домашнього насильства присутня в усі історичні періоди, проте в сучасному світі набуває особливої актуальності. Насильство – це фізичні, сексуальні, економічні або психологічні дії або погрози, які впливають на іншу особу (злякування, тероризування, маніпулювання, приниження, образи, звинувачення, завдання шкоди та ін.). Домашнє насильство може здійснюватися по відношенню до будь-якої особи, незалежно від раси, віку, сексуальної орієнтації, релігії, статі, соціально-економічного становища та рівня освіти. Чимало випадків домашнього насильства стосуються не лише дорослих, але й дітей, які отримують фізичні та/або емоційні травми від насильства, відчуваючи їх негативний вплив і у дорослому житті, що становить загрозу для їх подальшого соціального благополуччя. Не виключенням є й домашнє насильство над чоловіками.

Домашнє насильство зазвичай проявляється як така модель поведінки по відношенню до партнера, коли кривдник демонструє владу та контроль над жертвою. Випадки насильства рідко бувають поодинокими, і зазвичай вони загострюються за частотою та тяжкістю, через що домашнє насильство може закінчитися серйозними фізичними травмами або смертю. На рівні суспільної думки більшість вважає за домашнє насильство тільки фізичні та сексуальні напади, і набагато менше людей відносять до нього психологічне та економічне насильство. Окрім того, наслідками домашнього насильства є серйозні психологічні проблеми, такі як депресія, тривожність, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), знижена самооцінка та схильність виконувати усі вказівки кривдника, а також соціально-економічні: соціальна ізоляція, стигматизація, фінансова залежність.

Проблема домашнього насильства є в центрі уваги вітчизняних дослідників, проте переважно увага звернена на нього як на кримінальне правопорушення (Ю. Бисага, Т. Бугаєць, І. Діордіца, К. Тетруєва та ін.). У контексті соціальної роботи та соціально-психологічної допомоги постраждалим домашнє насильство проаналізовано у працях О. Василенко, С. Горбань, В. Нестерчук, Г. Скіпальської, Т. Лях, Н. Клішевич, І. Макаренко, І. Лисенко, О. Лісовець, Н. Бойченко, Т. Перцевої, В. Огоренко. Зарубіжний досвід запобігання та протидії домашньому насильству висвітлено у працях, В. Гонтаренко, В. Дмитрашук, І. Коваленко та ін. Проте не висвітленим залишається зв'язок домашнього насильства як соціальної проблеми із питаннями Цілями сталого розвитку та Великих викликів соціальної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У Цілях сталого розвитку (ЦСР), або Глобальних цілях, ухвалених ООН у 2015 році, наголошується на необхідності вирішення ключових проблем та завдань сучасного світу, таких як досягнення миру і безпеки, подолання бідності, гендерної нерівності, необхідності захисту довкілля, розбудові стійких спільнот та ін. Усі 17 цілей пов'язані між собою, а тому сталий розвиток передбачає баланс економічної, соціальної та екологічної складової. Через суттєвий розрив між країнами у соціально-економічному розвитку перед світовою спільнотою постає завдання залучення фінансових ресурсів усього світу, вироблення інноваційних підходів, застосування сучасних технологій для забезпечення соціального благополуччя усіх. Хоча проблема домашнього та/чи гендерно обумовленого насильства прямо не відзначена серед ЦСР, проте вона зафіксована у Цілі 5. Гендерна рівність, Цілі 10. Зменшення нерівності та Цілі 16. Мир, справедливість та сильні інституції (Take Action..., n.d.).

Так, у Цілі 5 зазначається, що збереження гендерної нерівності є причиною гальмування прогресу суспільства. Жінки стикаються з низкою бар'єрів – сексуальною експлуатацією, насильством, нижчою заробітною платою порівняно з чоловіками, великою часткою неоплачуваної роботи (домашня робота і догляд за дітьми), низьким представництвом в органах влади тощо. Тому досягнення гендерної рівно-

сті вимагає політичних реформ, залучення соціальних інституцій та належного фінансування.

Ціль 10. Зменшення нерівності зазначає, що нерівність є загрозою довгостроковому соціальному та економічному розвитку. Вона тісно пов'язана із бідністю, що, в свою чергу, стає однією з підстав для дискримінації та насильства. Зменшення нерівності можна досягти через справедливий розподіл ресурсів, інвестиції в освіту та підвищення кваліфікації, розбудову систем соціального захисту, боротьбу з дискримінацією, підтримку маргіналізованих груп.

У Цілі 16. Мир, справедливість та сильні інституції вказується, що метою є «розвиток мирного та інклюзивного суспільства, забезпечення доступу до правосуддя для всіх та розбудову ефективних, підзвітних та інклюзивних інституцій на всіх рівнях». Люди мають відчувати себе у безпеці та, бути певними у захищеності від будь-яких форм насильства незалежно від ознак статі, релігії, сексуальної орієнтації, національності тощо (Take Action..., n.d.).

В Україні важливим кроком для захисту прав осіб, які стали жертвами насильства в сім'ї або знаходяться під загрозою такого насильства, став Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (Про запобігання та протидію домашньому насильству, 2017). Основні його положення спрямовані на забезпечення захисту від різних форм домашнього насильства та надання допомоги постраждалим, показано механізми координації діяльності різних структур та організацій (центральної та місцевих органів виконавчої влади, Національної поліції, судів, прокуратури, соціальних служб та спеціалізованих служб підтримки, освітніх та медичних закладів) для ефективної протидії домашньому насильству.

Досягнення Цілі 5 Сталого розвитку «Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчаток» та Цілі 16 «Сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях» (Про Цілі сталого розвитку, 2019) реалізується через розробку заходів із запобігання та протидії домашньому насильству, визначеними в Указі Президента України «Про невідкладні заходи

із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства» та у Постанові Кабінету Міністрів України «Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року».

Указом «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства» визначено необхідність затвердження державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року, типової програми для постраждалих осіб, удосконалення типової програми для кривдників, забезпечення моніторингу та контролю сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, інформаційна кампанія для населення з питань запобігання та протидії домашньому насильству тощо (Про невідкладні заходи..., 2020). Серед завдань Програми – підвищення обізнаності населення у питаннях домашнього насильства, його форм, проявів та наслідків, формування нульової толерантності до прояві насильства, розуміння недопустимості дискримінації постраждалих, розуміння насильства як порушення прав людини, забезпечення координації та ефективної взаємодії усіх суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, підвищення рівня їх професійної компетентності (Питання Державної соціальної програми..., 2021).

Важливим кроком до попередження та протидії домашньому насильству є Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція), ратифікована Україною 20 червня 2022 року (Council of Europe Convention..., 2011).

Проблема насильства в сім'ї сьогодні включена до «Великих викликів соціальній роботі» – ініціативи Американської академії соціальної роботи та соціального забезпечення (AASWSW), яка у 2015 році сформулювала ряд проблем соціального характеру, які потребують негайного вирішення (проблеми доступності освіти, медичного обслуговування, економіч-

ної нерівності та ін.) (Progress and Plans..., n.d). Серед цих викликів виділено і проблему домашнього насильства та зазначено, що за останнє десятиліття відбулися зміни у розумінні домашнього насильства. Воно стало розглядатися не лише як насильство з боку інтимних партнерів чи як жорстоке поводження з дітьми, а й як насильство, в основі якого лежать відмінності у владі між домінуючими та недомінуючими групами, а також як насильство, що негласно підтримується соціальними нормами та структурами. Завданням цього Великого виклику є зменшення міжособистісного насильства на 10% протягом десятиліття шляхом зміцнення здорових стосунків (Сільвестрова О.Ю., 2021).

Тому завдання зниження рівня домашнього насильства корелюється із іншими викликами соціальної роботи:

- забезпечення здорового розвитку молоді, яке можливе у родинях, де відсутнє домашнє насильство, діти не є свідками та потерпілими від домашнього насильства;

- збільшення тривалості життя та його продуктивності, що залежить від того, чи наявне в сімейних відносинах насильство будь-якого виду;

- подолання соціальної ізоляції. Домашнє насильство, особливо економічне, часто призводить до неможливості для потерпілої особи вільно спілкуватися з іншими людьми, здобувати освіту, працювати тощо;

- вирішення проблеми бездомності. Особа, яка постраждала від домашнього насильства, часто не має власного місця проживання, або змушена залишати своє помешкання, щоб сховатися від кривдника, звертаючись по допомогу до кризових кімнат, тимчасових притулків;

- зменшення надзвичайної економічної нерівності передбачає не тільки вирішення цієї проблеми в межах країн, але й у межах доходів чоловіків та жінок, розширення участі жінок у економічній діяльності;

- забезпечення фінансових можливостей для всіх, що дасть змогу зрівноважити заробітну плату жінок та чоловіків та усунути фінансовий чинник як фактор дискримінації.

- досягнення рівних можливостей та справедливості, що дозволить особам, потерпілим від домашнього насильства, отримати не лише кваліфіковану допомогу, але й бути певними у покращенні кривдника (Progress and plans..., n.d.).

Однією з причин домашнього насильства є гендерна нерівність, які тісно пов'язана із економічною. До економічних факторів домашнього насильства можна віднести дії, спрямовані на фінансовий контроль або експлуатацію одного з партнерів у сім'ї чи в стосунках. Це може бути як самостійний вид насильства, так і частина загальної динаміки насильства поряд із фізичним чи психологічним впливом. Його формами є фінансовий контроль, обмеження на отримання доходу, примус до взяття на себе фінансових зобов'язань, маніпуляція спільним майном, позбавлення базових потреб через відсутність належного матеріального забезпечення. Так, за показниками заробітної плати у більшості країн світу заробітна плата чоловіків є вищою, ніж у жінок, що призводить до знецінення затребуваності жінок на ринку праці. Така ж ситуація спостерігається і політиці, де представниць жіночої статі набагато менше, ніж чоловічої: із 35,5 тис. членів парламентів жінки становлять 26,1%, а з 3 тис. міністрів – 22,6% (Чепульченко Т.О., 2021). Про це ж вказано і у Конвенції МОП № 190: насильство в сім'ї – це вираження нерівного співвідношення сил між чоловіками і жінками (Violence and Harassment Recommendation, 2019). Важливим кроком у подоланні насильства над жінками має стати викорінення гендерних стереотипів та широкий доступ жінок до усіх сфер суспільного життя.

Під час пандемії COVID-19 через режим суворої ізоляції і економічний тиск на людей збільшилася кількість випадків домашнього насильства. Адже крім жорстокого поводження, у жінок додалися побутові та фінансові проблеми, втрата роботи, що призвело до погіршення стосунків у багатьох сім'ях (Чому жінки мовчать..., 2021). Карантин обмежував жертв у межах домівок разом із кривдниками, а економічний стрес, ізоляція та обмежений доступ до соціальних послуг погіршували ситуацію. Соціальним працівникам під час пандемії довелося застосовувати інноваційні способи зв'язку з постраждалими, часто використовуючи технології для надання підтримки дистанційно. Однак цифровий розрив ускладнив доступ до допомоги малозабезпеченим або жителям віддалених районів. У майбутньому глобальні кризи в галузі охорони здоров'я можуть призводити до збільшення випадків домашнього

насильства, вимагаючи від соціальних працівників адаптації до нових умов та пошуку нових методів надання підтримки в екстремальних умовах.

Економічний стрес, безробіття та відсутність доступу до ресурсів часто посилюють напругу у відносинах, що призводить до підвищення рівня насильства. Перед соціальними працівниками, які стикаються із фактами домашнього насильства, постає завдання не лише негайного втручання, але й забезпечення довгострокових програм розширення економічних можливостей і підтримки населення. Глобальна економічна нестабільність, включаючи інфляцію, стагнацію заробітної плати та нерівний розподіл багатства, підвищує вразливість до насильства, особливо для жінок, дітей, людей похилого віку, осіб з інвалідністю тощо.

Гендерна нерівність залишається фундаментальною проблемою домашнього насильства в усьому світі. Перед соціальними працівниками стоїть завдання як втручання, так і адвокації для боротьби з глибоко вкоріненими гендерними нормами, які толерують насильство щодо жінок і маргіналізованих гендерних груп. На жаль, у багатьох культурах домашнє насильство все ще розглядається як приватна справа, яка не підлягає розголосу, тому жертвам важче звернутися за допомогою. Саме через інформаційно-просвітницьку діяльність можна змінити ставлення суспільства та сприяти гендерній рівності.

Вимушена міграція через війну, переслідування чи зміну клімату призвела до глобальної кризи біженців, що підвищує ризик домашнього насильства. Жінки-мігрантки та біженки особливо вразливі, оскільки вони часто стикаються з правовими, культурними та мовними бар'єрами для отримання допомоги. Соціальні працівники, які працюють із внутрішньо переміщеними особами, мігрантами та біженцями, повинні мати знання нормативно-правової бази з питань надання допомоги, володіти навичками первинної психологічної допомоги, консультування та діагностики, розуміти культурні відмінності, щоб забезпечити цій категорії захист і підтримку.

У зонах воєн, конфліктів та в постконфліктних суспільствах рівень домашнього насильства, як правило, різко зростає. Суспільство, що переживає воєнні дії, та постконфліктні

суспільства вимагають комплексного підходу до відновлення соціальних і правових систем, включаючи створення безпечних місць і послуг для постраждалих від домашнього насильства. На жаль, сьогодні в Україні, як зазначає міністр внутрішніх справ Ігор Клименко, 60% тих, хто вчиняє домашнє насильство – це військові. Вони потребують психологічної реабілітації, та відповідно, у фахівцях, які мають знання та навички допомоги військовослужбовцям з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР) чи іншими ментальними змінами, щоб не допустити серед них проявів алкоголізму, наркоманії, криміналізації (Соколенко Є., 2024).

Тому одним із основних напрямів роботи соціальних працівників є профілактика насильства, що включає проведення просвітницьких заходів, розробку та впровадження навчальних програм для громад та роботи з молоддю, щоб знизити рівень толерантності до насильства. Освітні кампанії з питань прав людини та гендерної рівності є важливими для формування суспільства, яке відкидає насильство. Серед масштабних інформаційних заходів в Україні можна відмітити кампанію «Розірви коло» із протидії та запобігання домашньому та/і гендерно зумовленому насильству, метою якої є досягнення нульової толерантності до нього в українському суспільстві до 2030 року; кампанії «Вихід є!» та «Зроби крок. Чуйність перемагає насильство» від ГО «Ла Страда – Україна», яка має на меті показати, що жінки, які зазнали домашнього насильства, не лишаються з ним наодинці, і є чіткий алгоритм, які діяти в ситуації домашнього насильства, закріпити розуміння неприйнятності насильницької поведінки; міжнародну акцію «16 днів активізму проти насильства»; проєкт «Міста і громади, вільні від домашнього насильства», метою якого є підвищення спроможності громад у виробленні механізмів захисту та надання допомоги постраждалим від домашнього насильства.

Позитивним є те, що сьогодні зростає суспільна поінформованість стосовно домашнього насильства, воно перестає бути внутрішньою проблемою сім'ї і закритою темою для обговорення. Звернення постраждалих до правоохоронних органів (поліція), медичних установ, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служб у справах дітей, уповноважених осіб з питань запобігання і протидії насиль-

ству, мобільних бригад соціально-психологічної допомоги дозволяє отримати кваліфіковану допомогу і захист та покарати кривдника.

Висновки. Домашнє насильство є серйозною соціальною проблемою, оскільки воно вражає мільйони людей і часто призводить до фізичних та емоційних травм і навіть до смерті. Хоча воно й має місце в першу чергу на рівні сім'ї (мікрорівні), торкаючись однієї, але воно є й макропроблемою, яка вимагає втручання на всіх рівнях соціальної роботи. Насильство не

тільки завдає шкоди фізичному та емоційному здоров'ю на момент його вчинення, але й може спричинити довготривалий негативний вплив на здоров'я, мати негативні соціальні, психологічні та економічні наслідки для сімей, порушувати соціальний розвиток дітей та молоді.

Поширеність домашнього насильства вимагає від соціальних працівників здобуття відповідних знань та навичок для реагування на нього, незалежно від умов практики, щоб належним чином реагувати на ситуації, пов'язані з ним.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гіденс Е. Соціологія. Пер. з англ. Київ: Основи, 1999. 726 с. URL: http://politics.ellib.org.ua/pages-11573.html#google_vignette (дата звернення 14.08.2024)
2. Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 року № 145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 02.09.2024)
3. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України № 2229-VIII від 07.12.2017 р. Дата оновлення 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення 28.08.2024)
4. Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства: Указ Президента України від 21.09.2020 № 398. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/2020#Text> (дата звернення 02.09.2024)
5. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення 02.09.2024)
6. Сільвестрова О.Ю., Майборода О.Л., Жук О.М. Глобальні ризики як виклики сучасній соціальній роботі. *Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету*. Серія “Регіональна економіка”. Випуск 18(71). Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2021. С. 158–168
7. Соколенко Євгенія. Домашнє насильство в Україні: 60% фігурантів – військовослужбовці, – МВС. *УНІАН. Інформаційне агентство*. 21.06.24. URL: <https://www.unian.ua/society/domashnye-nasilstvo-v-ukrajini-60-figurantiv-viyskovosluzhbovciv-mvs-12672768.html>
8. Чепульченко Т. О., Гречко Я. В., Залізко А. О. Проблеми гендерної політики в Україні: правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 77–81. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/19.pdf (дата звернення 13.09.2024)
9. Чому жінки мовчать про насильство та де шукати допомоги? *UNICEF Україна*: веб-сайт. 25 листопада 2021. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/stories/why-women-are-silent> (дата звернення 16.04.2023)
10. Що таке Цілі сталого розвитку? *UNDP Україна*: веб-сайт. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku/gender-equality> (дата звернення 02.09.2024)
11. Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention) by 11 May 2011. URL: <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/council-of-europe-convention-on-preventing-and-combating-violence-against-women-and-domestic-violence#:~:text=The%20Convention%20aims%20to%20protect%20women%20against%20all%20forms%20of> (accessed on 14.09.2024)
12. Progress and Plans for the Grand Challenges. An Impact Report at Year 5 of the 10-Year Initiative. (n.d.). *Grand Challenges for Social Work*. Retrieved from <https://grandchallengesforsocialwork.org/wpcontent/uploads/2021/01/GCSW-Impact-Report.pdf> (accessed on 14.09.2024)
13. Take Action for the Sustainable Development Goals. Sustainable Development Goals: web-site. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/> (accessed on 14.09.2024)
14. Two steps forward, one step back: Community attitudes to violence against women. *VicHealth*. URL: <https://webarchive.nla.gov.au/awa/20120322072910/http://www.vichealth.vic.gov.au/Publications/Freedom-from-violence/Community-Attitudes-to-Violence-Against-Women.aspx> (accessed on 14.09.2024)
15. Violence and Harassment Recommendation, 2019 (No. 206). *International Labour Organization*. URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_ILO_CODE:R206:NO (accessed on 14.09.2024)

REFERENCES:

1. Hidens, E. (1999). *Sotsiologhiia* [Sociology]. Per. z anhl. Kyiv: Osnovy. 726 s. Retrieved from: http://politics.ellib.org.ua/pages-11573.html#google_vignette (data zvernennia 14.08.2024) [in Ukrainian].
2. Pytannia Derzhavnoi sotsialnoi prohramy zapobihannia ta protydii domashnomu nasyilstvu ta nasyilstvu za oznakoiu stati na period do 2025 roku: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 liutoho 2021 roku № 145 (2021) [The issue of the State social program for the prevention and counteraction of domestic violence and gender-based violence for the period until 2025: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 24, 2021 No. 145]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text> (data zvernennia 02.09.2024) [in Ukrainian].
3. Pro zapobihannia ta protydiiu domashnomu nasyilstvu: Zakon Ukrainy № 2229-VIII vid 07.12.2017 r. Data onovlennia 31.12.2023 (2021) [On preventing and countering domestic violence: Law of Ukraine No. 2229-VIII of 07.12.2017. Update date 31.12.2023]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (data zvernennia 28.08.2024) [in Ukrainian].
4. Pro nevidkladni zakhody iz zapobihannia ta protydii domashnomu nasyilstvu, nasyilstvu za oznakoiu stati, zakhystu prav osib, yaki postrazhdaly vid takoho nasyilstva: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 21.09.2020 № 398 (2020) [On urgent measures to prevent and counter domestic violence, gender-based violence, protection of the rights of victims of such violence: Decree of the President of Ukraine dated 09.21.2020 No. 398]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/2020#Text> (data zvernennia 02.09.2024) [in Ukrainian].
5. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30 veresnia 2019 r. № 722 (2019) [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period until 2030: Decree of the President of Ukraine dated September 30, 2019 No. 722]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (data zvernennia 02.09.2024) [in Ukrainian].
6. Silvestrova, O.Iu., Maiboroda, O.L., & Zhuk, O.M. (2021). Hlobalni ryzyky yak vyklyky suchasni sotsialni roboti [Global risks as challenges to modern social work]. *Ekonomichni nauky: zbirnyk naukovykh prats Lutskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. «Seriiia Rehionalna ekonomika»*. Vyp. 18(71). Lutsk: IVV Lutskoho NTU. S. 158–168 [in Ukrainian].
7. Sokolenko, Ye. (2024). Domashnie nasyilstvo v Ukraini: 60% fihurantiv – viiskovosluzhbovtsi, – MVS [Domestic violence in Ukraine: 60% of those involved are military personnel, the Ministry of Internal Affairs]. *UNIAN. Informatsiine ahentstvo*. 21.06.24. Retrieved from: <https://www.unian.ua/society/domashnye-nasilstvo-v-ukrajini-60-figurantiv-viiskovosluzhbovtci-mvs-12672768.html> [in Ukrainian].
8. Chepulchenko, T.O., Hrechko, Ya.V., & Zalizko, A.O. (2021). Problemy gendernoi polityky v Ukraini: pravovy aspekt [Problems of gender policy in Ukraine: legal aspect]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 4. S. 77–81. Retrieved from: http://www.lsej.org.ua/4_2021/19.pdf (data zvernennia 13.09.2024) [in Ukrainian].
9. Chomu zhinky movchat pro nasyilstvo ta de shukaty dopomohy? (2021). [Why do women remain silent about violence and where to seek help?]. UNICEF Ukraina: veb-sait. 25 lystopada. Retrieved from: <https://www.unicef.org/ukraine/stories/why-women-are-silent> (data zvernennia 16.04.2023) [in Ukrainian].
10. Shcho take Tsili staloho rozvytku? [What are the Sustainable Development Goals?] UNDP Ukraina: veb-sait. Retrieved from: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku/gender-equality> (data zvernennia 02.09.2024) [in Ukrainian].
11. Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention) by 11 May 2011 (20211). Retrieved from: <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/council-of-europe-convention-on-preventing-and-combating-violence-against-women-and-domestic-violence#:~:text=The%20Convention%20aims%20to%20protect%20women%20against%20all%20forms%20of> (accessed on 14.09.2024)
12. Progress and Plans for the Grand Challenges. An Impact Report at Year 5 of the 10-Year Initiative. (n.d.). *Grand Challenges for Social Work*. Retrieved from: <https://grandchallengesforsocialwork.org/wpcontent/uploads/2021/01/GCSW-Impact-Report.pdf> (accessed on 14.09.2024)
13. Take Action for the Sustainable Development Goals. Sustainable Development Goals: web-site. Retrieved from: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/> (accessed on 14.09.2024)
14. Two steps forward, one step back: Community attitudes to violence against women. *VicHealth*. Retrieved from: <https://webarchive.nla.gov.au/awa/20120322072910/http://www.vichealth.vic.gov.au/Publications/Freedom-from-violence/Community-Attitudes-to-Violence-Against-Women.aspx> (accessed on 14.09.2024)
15. Violence and Harassment Recommendation No. 206 (2019). *International Labour Organization*. Retrieved from: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_ILO_CODE:R206:NO (accessed on 14.09.2024)